

**INGLIZ TILI O‘QITISHDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGI**

Yangiboyeva Iroda To'lqin qizi

Termiz davlat universiteti Xorijiy tillar fakulteti

Filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili ta'lim yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tili ta'lim jarayonida interaktiv metodlardan foydalanishning samaradorligi tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida an'anaviy yondashuvlardan farqli o'laroq, interaktiv metodlar talabalarni faol ishtirok etishga, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni shakllantirishga yordam beradi. Tadqiqotda ingliz tili darslarida qo'llaniladigan turli interaktiv usullar – “Aqliy hujum”, “Rol o'ynash”, “Debat”, “Klaster” va boshqa metodlarning samaradorligi amaliy jihatdan ko'rsatib beriladi. Ushbu metodlardan foydalanish talabalarning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish, lug'at boyligini kengaytirish hamda o'quv jarayoniga qiziqishini oshirishga xizmat qilishi ilmiy asoslangan.

Kalit so'zlar; Ingliz tili, interaktiv metodlar, samaradorlik, ta'lim jarayoni, kommunikativ ko'nikma, innovatsion texnologiyalar, motivatsiya.

Bugungi kunda xorijiy tillarni, xususan ingliz tilini o'qitishda samaradorlikni oshirish masalasi dolzarb hisoblanadi. Chunki ingliz tili nafaqat xalqaro muloqot vositasi, balki fan, texnologiya, biznes va ta'lim sohalarida yetakchi o'rin egallagan. Shu sababli ta'lim tizimida talabalarni ingliz tilida erkin muloqot qila oladigan, mustaqil fikrlaydigan va yangicha yondashuvlarga ega bo'lgan mutaxassis sifatida shakllantirish ustuvor vazifalardan biridir. An'anaviy dars o'tish usullari talabalarning faolligini to'liq ta'minlamasligi sababli interaktiv metodlardan foydalanishga ehtiyoj ortmoqda. Interaktiv metodlar talaba va o'qituvchi o'rtasida samarali muloqot yaratish, bilimlarni faol o'zlashtirish hamda o'quv jarayoniga qiziqishni kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois ushbu maqolada ingliz tili o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi o'rganiladi va ularning amaliy afzalliklari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

Ingliz tilini o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish bugungi kunda ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda. Chunki zamonaviy dunyo sharoitida ingliz tilini o'rganish faqatgina grammatik qoidalarga yoki lug'at yodlashga asoslanib qolmasdan, balki muloqot qilish, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 08. August 2025

rivojlantirishni talab etadi. An'anaviy dars o'tish jarayonida ko'pincha o'qituvchi faol, talaba esa passiv ishtirokchi sifatida qoladi. Bu esa o'quvchilarda tezda charchash, qiziqishning yo'qolishi va bilimlarning yuzaki o'zlashtirilishiga olib kelishi mumkin. Interaktiv metodlar esa o'quvchini ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi, bu esa samaradorlikni bir necha barobar oshirish imkonini beradi. Interaktiv metodlar mohiyatan talabaning bilim olish jarayonini bevosita tajriba orqali amalga oshirishga qaratilgan bo'lib, bunda o'quvchilar bir-biri bilan hamkorlikda ishlash, fikr almashish, muhokama yuritish va ijodiy yondashish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Natijada nafaqat bilim, balki ko'nikma va malakalar ham shakllanadi. Ingliz tili o'qitishda bunday yondashuvning afzalligi shundaki, talabalar erkin suhbat qilish, o'z fikrini to'g'ri ifodalash, nutqiy vaziyatlarda tezkor javob bera olish qobiliyatini rivojlantiradilar.

Interaktiv metodlarning eng samarali turlaridan biri bu “Aqliy hujum” usulidir. Ushbu usul orqali talabalar berilgan mavzu yuzasidan o'z fikrlarini tezkor tarzda bildiradilar, turli g'oyalarni ilgari suradilar va ularni umumlashtirib, eng maqbul yechimni topishga harakat qiladilar. Bu jarayon talabalarda erkin fikrlash, ijodkorlik va tanqidiy yondashuvni rivojlantirishga yordam beradi. Masalan, ingliz tili darsida “Environment protection” mavzusi o'rganilayotganda talabalar aqliy hujum orqali tabiatni muhofaza qilish bo'yicha turli takliflarni bildirishi mumkin. Bu nafaqat lug'at boyligini kengaytiradi, balki mavzuga bo'lgan qiziqishni ham kuchaytiradi. Shuningdek, “Rol o'ynash” usuli ham talabalarda nutqiy ko'nikmalarni shakllantirishda samarali hisoblanadi. Ushbu metod orqali talabalar turli hayotiy vaziyatlarda ingliz tilida muloqot qilishni mashq qiladilar. Masalan, “At the airport”, “In the restaurant” kabi vaziyatlar modellashtirilib, talabalar ingliz tilida erkin suhbat qurishga odatlanadilar. Bu jarayon nafaqat til ko'nikmalarini, balki madaniyatlararo muloqotni ham shakllantirishga xizmat qiladi.

Interaktiv metodlardan yana biri “Debat” usulidir. Bu usul orqali talabalar ikki guruhga bo'linib, biror masala yuzasidan o'z fikrlarini himoya qiladilar. Bu metodning afzalligi shundaki, talabalar nafaqat ingliz tilida so'zlashadilar, balki o'z fikrlarini asoslash, dalillar keltirish va qarshi tomon fikriga munosabat bildirish qobiliyatini ham rivojlantiradilar. Misol uchun, ingliz tili darsida “The impact of social media on youth” mavzusi bo'yicha debat tashkil qilinsa, talabalar mavzuga oid yangi so'z va iboralarni o'rganibgina qolmay, balki nutqiy faollik va mustaqil fikrlash qobiliyatini ham kuchaytiradilar. Bundan tashqari, “Klaster” usuli ham samarali interaktiv metodlardan biri

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 08. Avgust 2025

hisoblanadi. Ushbu metod orqali talabalar biror mavzuni asosiy g‘oyalar va qo‘shimcha fikrlar orqali tarmoqlab, mantiqiy bog‘lanishlar hosil qiladilar. Masalan, “Healthy lifestyle” mavzusini o‘rganishda talabalar asosiy tushuncha sifatida “health” so‘zini yozib, unga bog‘liq “food”, “sport”, “sleep”, “habits” kabi so‘zlarni tarmoqlash orqali o‘z bilimlarini tizimlashtiradilar.

Interaktiv metodlarning samaradorligi shundaki, ular talabalarning qiziqishini oshiradi, dars jarayonini jonli va qiziqarli qiladi. Talabalar o‘z bilimlarini amaliyotda sinab ko‘rish, xatolardan to‘g‘ri xulosa chiqarish va o‘z ustida ishlash imkoniga ega bo‘ladilar. Bundan tashqari, bu metodlar jamoada ishlash, hamkorlikda qaror qabul qilish va muloqot qilish ko‘nikmalarini ham rivojlantiradi. Zamonaviy ingliz tili darslarida interaktiv metodlarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan uyg‘unlashtirish yanada yuqori natijalarni beradi. Masalan, onlayn platformalar, interaktiv taqdimotlar, virtual o‘yinlar orqali dars jarayonini yanada samarali tashkil etish mumkin. Bu esa talabalarni nafaqat auditoriya ichida, balki mustaqil ravishda ham ingliz tilini o‘rganishga undaydi.

Shuni ham ta’kidlash kerakki, interaktiv metodlardan foydalanishda o‘qituvchining roli juda katta. O‘qituvchi dars jarayonini to‘g‘ri tashkil etishi, metodlarni o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, til bilish darajasi va qiziqishlariga moslashtirishi zarur. Aks holda, interaktiv metodlar samarasi past bo‘lishi mumkin. Shu bilan birga, har bir metodni qo‘llashda maqsad aniqligi, vaqtni to‘g‘ri taqsimlash va barcha talabalarni jarayonga jalb etish muhimdir. Interaktiv metodlar o‘quvchilarning faolligini oshiradi, biroq ularni to‘g‘ri boshqarmaslik darsni tartibsizlikka ham olib kelishi mumkin. Shuning uchun o‘qituvchi yuqori pedagogik mahoratga ega bo‘lishi kerak.

Umuman olganda, ingliz tilini o‘qitishda interaktiv metodlardan foydalanish zamonaviy ta’limning ajralmas qismiga aylanmoqda. Ular nafaqat bilim berish vositasi, balki talabalarning shaxsiy va kasbiy rivojlanishiga ham katta hissa qo‘shadi. Interaktiv metodlar orqali o‘quvchilar o‘z fikrini erkin ifoda etishni, jamoa bilan ishlashni, o‘zaro hurmat va hamkorlikda muloqot qilishni o‘rganadilar. Bu esa ularning kelgusida raqobatbardosh kadr sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Shu bois ingliz tili ta’limida interaktiv metodlardan samarali foydalanish ta’lim sifati va natijadorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi.

Yuqoridagi tahlillardan ko‘rinib turibdiki, ingliz tilini o‘qitishda interaktiv metodlardan foydalanish ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat

kasb etadi. Bu metodlar talabalarda faollik, mustaqil fikrlash, ijodkorlik, muloqot madaniyati va jamoada ishlash qobiliyatini shakllantiradi. “Aqliy hujum”, “Rol o‘ynash”, “Debat”, “Klaster” kabi interaktiv usullar orqali talabalar nafaqat bilim oladilar, balki o‘z bilimlarini amalda qo‘llash, real nutqiy vaziyatlarda erkin so‘zlashish imkoniga ega bo‘ladilar. Shuningdek, interaktiv metodlarni axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan uyg‘unlashtirish talabalarning motivatsiyasini kuchaytiradi, dars jarayonini jonli va qiziqarli qiladi. Shu bois ingliz tili o‘qituvchilari interaktiv metodlardan samarali foydalanishi, ularni talabalarning yosh xususiyatlari va til bilish darajasiga moslashtirishi zarur. Interaktiv metodlar zamonaviy ta’limning ajralmas qismiga aylanib, kelajakda ingliz tilini mukammal biladigan, ijodkor va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda asosiy omillardan biri bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jalolov, J. (2012). Chet tillarini o‘qitish metodikasi. Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti.
2. G‘ulomova, X., Mavlonova, R. (2018). Ingliz tili ta’limida innovatsion texnologiyalar. Toshkent: TDPU nashriyoti.
3. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
4. Harmer, J. (2015). The Practice of English Language Teaching. London: Longman.
5. Brown, H. D. (2007). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. New York: Pearson Education.
6. Nation, I. S. P., & Macalister, J. (2010). Language Curriculum Design. New York: Routledge.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2017–2021 yillarda xalq ta’limini rivojlantirish davlat dasturi to‘g‘risida”gi qarori.